

Berätta om naturen

En bra berättelse innehåller spänning, överraskningar och känslor. Det går lätt att komma ihåg innehållet i en berättelse som engagerar. Men hur går det till att skapa en bra berättelse? En berättelse kan framföras muntligt eller skrivas ner, den kan presenteras i teaterform eller som film. Foto eller tecknade bilder kan också användas. Detta häfte handlar till största delen om en metod för att skriva berättelser. Ytterliggare avsnitt i häftet handlar om att dramatisera och att filma. Iakttagelser från naturen utgör faktainnehållet i berättelserna.

Inspireras av Carl von Linné

Carl von Linné grundade sin kunskap på iakttagelser av de levande organismerna i naturen. Han skildrade smått och stort på ett mycket levande och åskådligt sätt. Iakttagelserna låg till grund för hans vetenskapliga arbete med att ordna och namnge levande organismer. Linné var också en mycket uppskattad lärare som samlade stora skaror studenter till föreläsningar och utflykter då växter, djur och mineraler studerades.

Gör som Linné – iaktta och beskriv det som finns i naturen! Tänk dig att du är ute på skogspromenad. Granskogen står tät men här och var finns det gläntor där solstrålarna når ner till marken och glittrar i den regnfuktiga mossan. Allt det gröna omkring dig består

av en mängd olika arter. Men först när du stannar upp och böjer dig ner, urskiljer du alla olika gröna nyanser och former hos växterna på marken. En ny värld öppnar sig, ett mikrokosmos där mossorna blir stora som granar i jämförelse med de millimeterstora kryp som lever där.

Kanske finns det en skogsdunge, en äng, en bäck eller en damm i närheten av skolan. När eleverna får möjlighet att studera växterna och djuren som lever där väcks frågeställningar som exempelvis: Vilka kryp finns i den lilla dammen, i gräset eller under stenen? Hur ser de ut? Hur rör de sig? Vem äter vem?

Allt i elevernas berättelser blir kanske inte helt korrekt från naturvetenskaplig synpunkt från början, men efterhand fördjupas kunskaperna och mer komplicerade sammanhang kan förklaras. Elevernas berättelser kan också bli utgångspunkt för diskussioner som kan förtydliga och förklara.

Linnélektioner

Häftet Berättarteknik ingår i *Linnélektioner*, en serie med häften framtagna till 300-års jubileet av Carl von Linnés födelse. Linnélektioner utgör en del av Skolprojekt Linné, ett av fem nationella projekt som initierats av den nationella Linnédelegationen. Andra häften i serien kompletterar detta häfte med idéer om hur man kan upptäcka och använda närmiljön vid naturstudier.

En dag med myran Myrsan kan innehålla dramatiska händelser som väcker nyfikenhet. Berättelsen om Myrsan ger också möjlighet att beskriva hur myror ser ut och lever.

Elevernas kunskap och intresse för naturen fördjupas genom den metod för att utforma berättelser som beskrivs i detta häfte.

Berättelsen om Myrsan finns på
www.bioresurs.uu.se/skolprojektlinne

Skriva berättelser

Författare till den del av häftet som handlar om skriftligt berättande är Veronica Grönte, grundskollärare och sedan ca 10 år tillbaka ledare för kurser med temat ”Berättelsen som pedagogiskt verktyg”. Denna del bygger på Pennvässaren, en lärarhandledning för lärare inom hela barn- och ungdomsskolan skriven av Veronica Grönte och utgiven av Argument förlag. Förlaget har välvilligt gett sitt tillstånd till att använda delar av textmaterialet. Övningarna i detta häfte har vidareutvecklats för att passa in i ett naturtema. Exempelen är enkla och tydliga för att kunna presentera metoden för berättarteknik på ett lättillgängligt sätt. Metoden kan sedan användas i olika sammanhang och för berättelser med ett mer eller mindre komplicerat innehåll.

Berättelser om djur

Delar av materialet har utarbetats genom ett samarbete mellan Veronica Grönte, Mia Bucht, Falu naturskola, Annelie Oskarsson och Frida Östlund, Håksbergs skola, Ludvika och Nationellt resurscentrum för biologi och bioteknik, Uppsala universitet. Denna del visar hur metoden kan användas i ett arbete där NO och svenskämnet integreras.

Lärare från Falu kommun som undervisar i år fem inbjöds på våren 2006 till Falu naturskola för att delta i en lärarfortbildning med tema vattenlevande smådjur. Ett 50-tal lärare deltog. Kursdagarna genomfördes i samarbete mellan Veronica Grönte, Falu naturskola och Nationellt resurscentrum för biologi och bioteknik.

Många av lärarna besökte sedan Falu naturskola tillsammans med sina klasser och genomförde motsvarande program som under lärarfortbildningen. Mia Bucht beskriver i häftet hur arbetet var upplagt.

Annelie Oskarsson och Frida Östlund deltog i lärarfortbildningen och prövade sedan metoden tillsammans med sina elever. De medverkar med kommentarer till arbetet och eleverna med övningsuppgifter och teckningar. Utgångspunkten för arbetet på Håksbergs skola är elevernas egna iakttagelser av hur småkryp i vatten ser ut och lever – det är djuren som ger stoff till berättandet. Målet är att eleverna utvecklar sin förmåga att berätta och skriva samtidigt som de fördjupar sina kunskaper om naturen.

Bildmaterialet är framtaget speciellt för detta häfte och består av teckningar gjorda av Veronica Grönte och elever från Håksbergs skola, samt fotografier tagna av Mia Bucht och Frida Östlund.

Filma berättelser

En del av häftet innehåller korta beskrivningar av hur elever från en förskola och några skolor själva gör film med innehåll hämtat från naturen.

Dramatisera berättelser

Lotta Johansson, föreståndare på Navet, Science center i Borås presenterar i slutet av häftet hur man kan använda dramatiseringar för att väcka elevernas intresse för naturvetenskap.

Webbsida

Innehållet i häftet kompletteras av material på skolprojektets webbsida, www.bioresurs.uu.se. Här finns ytterligare övningar och exempel. Här ligger också korta filmsekvenser som visar exempel på filmer som elever gjort.

ANNELIE OSCARSSON OCH FRIDA ÖSTLUND,
LÄRARE PÅ HÅKSBERGSSKOLA, LUDVIKA:

”Det vi spontant säger redan nu är att vi borde lärt oss det här sättet att arbeta tidigare. Eleverna är flitiga och nyfikna. De har verkligen tagit till sig arbetssättet. De har utvecklats i sitt berättande och skrivande samtidigt som de fått ett större intresse för naturen. Det är också en metod som kan utvecklas och användas under hela skoltiden och i många olika ämnen.”